

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового
перебування/проживання Центру надання соціальних послуг
Миколаївської селищної ради Березівського району Одеської області
28.05.2025**

м. Одеса, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання Центру надання соціальних послуг Миколаївської селищної ради Березівського району Одеської області (далі – відділення, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Тихоненко Тетяна Олександрівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Фісюков Сергій Сергійович, представник громадської організації;

Якименко Олексій Олексійович, представник громадської організації.

Загальна інформація:

Відвідування закладу здійснюється вперше.

Заклад знаходиться за адресою: 67000, Одеська область, Березівський район, селище Миколаївка, вулиця Петра Сагайдачного, будинок 50Б.

Завідувач відділення - Лен Олена Анатоліївна.

Згідно з Положенням про відділення, затвердженого наказом директора центру надання соціальних послуг Миколаївської селищної ради Березівського району Одеської області від 26.12.2024 № 56-од, до відділення на постійне або тимчасове проживання безоплатно приймаються громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги.

Заклад внесений в реєстр надавачів соціальних послуг, а саме: догляд стаціонарний, який передбачає послуги із створення умов для проживання; забезпечення харчуванням, твердим, м'яким інвентарем; допомога у самообслуговуванні (дотримання особистої гігієни, рухового режиму, прийом ліків, годування); спостереження за станом здоров'я, організація надання реабілітаційних та медичних послуг; допомога у забезпеченні технічними засобами реабілітації, навчання навичкам користування ними; навчання навичкам самообслуговування; організація розпорядку дня, у тому числі денної зайнятості, дозвілля.

У закладі померло за 2024 рік - 7 осіб, за 2025 рік – 3 особи (причиною смерті здебільшого є хронічна серцево-судинна недостатність). Згідно посмертних діагнозів визначено, що насильницької смерті не зафіксовано. Лікарське свідоцтво про смерть видає Комунальне неприбуткове підприємство Миколаївська амбулаторія загальної практики сімейної медицини.

На день проведення відвідування у відділенні перебувало 26 підопічних (14 жінок та 12 чоловіків). Серед підопічних є 4 лежачі хворі, які мають встановлену групу інвалідності та користуються кріслами колісними.

Всі підопічні є дієздатними.

Штатним розписом у відділенні передбачено 12 штатних одиниць, з них медичних працівників – 5 шт. од. (1 медична сестра та 4 молодші медичні сестри), 2 кухонні робітники, 1 санітарка-ванниця та 1 підсобний робітник. Вакансії: 1 машиніст з прання та 2 кочегари.

Територія закладу огорожена та доглянута, є місця для прогулянок, встановлені лавочки для сидіння та закриті альтанки, які захищають від прямих променів сонця та дощу.

У межах пішої доступності від закладу розташований продовольчий магазин.

Заклад розташований у двоповерховій будівлі: другий поверх - адміністрація, перший поверх - кухня, пральня, сестринська та житлові кімнати (фото 1).

Відділення має централізоване водопостачання та автономне опалення, є гаряча вода, температура у житлових кімнатах становить 20-21 градусів по Цельсію.

В кімнатах проживають від 2 до 3 людей. У випадках, якщо особи не перебувають у родинних стосунках, то кімнати розділені спеціальною огорожею (фото 2, 3). Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Підопічні мають змогу користуватися власними речами та засобами гігієни.

Пунктом 46 Типового положення про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1417 (далі – Положення) визначено, що на кожного громадянина, який перебуває у відділенні стаціонарного догляду, ведеться особова справа, яка передбачає ведення медичної документації. Особові справи ведуться на кожного підопічного окремо, вивчаються потреби, складаються індивідуальні плани, з якими пацієнти ознайомлені (особисто підписані) та погодились, укладений договір.

Вся медична документація зберігається та ведеться медичною сестрою. Особові справи підопічних перебувають у задовільному стані та всі підопічні своєчасно проходять медичний огляд згідно індивідуального графіку, повністю виконуються рекомендації індивідуальних програм реабілітації та рекомендації лікарів.

На день відвідування заклад забезпечено виробами медичного призначення та лікарськими засобами. У закладі в достатній кількості наявні технічні засоби реабілітації (милиці, крісла колісні, ходунки).

Під час огляду наявних у відділенні медичних препаратів не виявлено ліків з протермінованим терміном використання.

Відповідно до частини третьої статті 24² Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та

отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення.

Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд чисті. Неприємні запахи відсутні. Витяжка в робочому стані, приміщення харчоблоку забезпечено гарячою та холодною водою, підігрів води здійснюється електричними бойлерами. В харчоблоці укладено плитку на підлозі, облаштовано ємностями для миття посуду, новими шафами/тумбами для зберігання посуду та кухонного приладдя, холодильниками для зберігання продуктів за властивостями (рибний, м'ясний, молочний та для загального користування) (фото 4, 5).

Працівники мають медичні книжки та вчасно проходять профілактичний медичний огляд (фото 6).

Приміщення харчоблоку та житлових кімнат оброблено засобами від грибка та плісняви та встановлено металопластикові двері.

Заклад налагодив співпрацю з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних.

Всі житлові кімнати забезпечені теле- та радіомовленням (за бажанням підопічних). Також у закладі облаштовано кімнату для відпочинку, де встановлено телевізор для колективного перегляду телевізійних передач та проведення різноманітних заходів.

За 2024 рік з місцевого бюджету заклад профінансовано на суму 4 431 000,00 грн. На 2025 рік заплановано фінансування з місцевого бюджету 4 780 806,00 грн.

Благодійної та гуманітарної допомоги отримано: за 2024 рік на суму 171 790 грн., за 2025 рік на суму 168 314 грн.

Сума витрат на харчування одного підопічного на один день у закладі складає 90,00 грн., сума витрат на медикаменти на одну особу в день складає 15,00 грн.

Будівля закладу обладнана автоматичною пожежною сигналізацією.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням.

Вікна закладу не заґратовані.

Розподіл по кімнатах здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

Всі підопічні мають документи, що посвідчують особу. У разі необхідності заклад допомагає їх відновленню, для цього запрошуються відповідні державні органи (структурні підрозділи Державної міграційної служби, Пенсійного Фонду України тощо).

Підопічні вільно пересуваються по закладу та території.

У закладі наявний генератор, яким забезпечуються резервне живлення харчоблоку, медичного пункту, житлових приміщень відділення.

Санітарно-гігієнічні кімнати відділення пристосовані для забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у відповідності до вимог ДБН 2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН

В.2.2-40:2018), зокрема, наявні поручні, штанги, поворотні або відкидні сидіння, гачки для одягу, милиць та іншого приладдя у кабінах поруч з унітазом (фото 7).

У житловому корпусі наявні інформаційні стенди з інформацією про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 8).

Під час відвідування проведено конфіденційне спілкування з усіма підопічними. Останні зазначили, що працівники закладу належно виконують свої обов'язки. Скарг від підопічних на неналежне поводження з боку персоналу та на умови проживання не надходило. Також підопічні повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту». У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

Право на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

2. До посадових інструкцій (функціональних обов'язків) персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на охорону здоров'я та медичне забезпечення (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

3. Групою НМП встановлено, що закладом не отримано ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та не укладено договір із закладом охорони здоров'я, що суперечить вимогам підпункту 5

пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії), де визначено, що одним із спеціальних критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, які надають послуги стаціонарно, є наявність договору із закладом охорони здоров'я або ліцензії для провадження господарської діяльності з медичної практики.

4. Штатним розписом передбачено наявність у відділенні штатних посад: сестри медичної та молодшої медичної сестри. У порушення пункту 15 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» молодшим медичним персоналом відділенням надається медична допомога та медичні послуги (зокрема, проведення ін'єкцій, накладання компресів, здійснення перев'язок) за відсутності ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

5. У порушення вимог пункту 47 Положення у відділенні відсутнє окреме ізольоване приміщення, де громадяни при влаштуванні повинні пройти карантин протягом 14 днів, після чого у разі відсутності інфекційних захворювань переводяться до приміщення постійного проживання.

6. Відповідно до пункту 6 розділу II Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (далі – Правила), приміщення для зберігання слід забезпечити холодильником. В сестринській кімнаті установи, де зберігаються лікарські засоби та надається медична допомога, відсутній холодильник.

Відсутність холодильника створює ризик порушення умов зберігання та може призвести до змін у хімічному складі лікарських засобів, знизити їх ефективність або зробити небезпечними для підопічних. Наприклад, деякі ліки можуть втрачати ефективність або навіть ставати токсичними при неправильних умовах зберігання.

Вказане порушення за час написання звіту усунуто, а саме в сестринську було встановлено холодильник (фото 9,10).

7. У відповідності до підпункту другого пункту 39 Положення підопічні забезпечуються раціональним чотириразовим харчуванням, у тому числі з урахуванням віку і стану здоров'я, у межах натуральних норм харчування, передбачених для мешканців інтернатних установ; Водночас, перспективне меню закладу не забезпечує потреб осіб, які потребують спеціальних дієт через наявні хронічні захворювання або вікові особливості (фото 11).

8. У холодильниках виявлено немарковані продукти харчування, що суперечить частині першій статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Зазначене не дає можливості визначити їх терміни придатності та відповідність умов зберігання.

Вказане порушення усунуто за час написання звіту (фото 12, 13).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

9. У порушення вимог розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з

інвалідністю, інвалідів та дітей з інвалідністю в інтернатних установах соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 не забезпечено надліжковими столами у кількості, передбаченій Мінімальними нормами, що не створює належних умов для вживання їжі.

10. Не всі приміщення закладу у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

- на сходах при вході до будівлі пансіонату та всередині відсутні попереджувальні тактильні смуги по ширині проходу (плити з конусоподібними випуклостями) або контрастне кольорове маркування;

- пороги дверей не виділені контрастною стрічкою;

- при вході в окремі кабінети не розміщені інформаційні таблички з зазначенням номеру та назви відповідного кабінету шрифтом Брайля, що ускладнює орієнтацію для відвідувачів та підопічних.

11. Групою НПМ встановлено, що житлові кімнати закладу не обладнані кнопками виклику персоналу. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини) та на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

12. У порушення пункту 2 розділу VIII Державного стандарту сестринська кімната не облаштована ширмою для забезпечення приватності. Таким чином, підопічні змушені роздягатись (переодягатись) у присутності інших підопічних (фото 14).

13. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо не порушуються права свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Але дозвілля підопічних закладу вкрай обмежене та зводиться переважно до перегляду телебачення та прогулянок. Відсутні гуртки, умови для зайняття спортом, бібліотека тощо.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Департаменту соціальної та сімейної політики Одеської обласної військової адміністрації:

1.1. Опрацювати наведенні порушення прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причини та умови, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

2. Миколаївській селищній раді Березівського району Одеської області забезпечити:

2.1. Усунути недоліки, викладені у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг;

2.2. Розглянути питання щодо виділення фінансування закладу на створення захисних споруд;

2.3. Провести оснащення архітектурних елементів будівлі зокрема, внутрішніх сходів, порогів попереджувальними контрастними смугами;

2.4. Розглянути питання щодо виділення додаткового фінансування закладу з облаштування кімнат кнопками виклику персоналу.

3. Відділенню надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання Центру надання соціальних послуг Миколаївської селищної ради Березівського району Одеської області забезпечити:

3.1. Вжити невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі.

3.2. Вжити організаційних заходів щодо отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, передбаченої Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

3.3. Вжити заходів:

- організацію раціонального, збалансованого харчування отримувачам соціальних послуг та особам, які потребують дієтичного харчування;
- дотримання права отримувачів соціальних послуг на приватність, зокрема, обладнати сестринську кімнату ширмою;
- облаштувати карантинну кімнату.

3.5. Внести до посадових інструкцій персоналу пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

3.6. Створити умови для реалізації права отримувачів соціальної послуги на вільний розвиток особистості з урахуванням їх побажань, залучення до заходів, спрямованих на ведення активного способу життя.

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини

Тетяна ТИХОНЕНКО

Фотоматеріали

Фото № 1

Фото № 2

Фото № 3

Фото № 4

Фото № 5

Фото № 6

Фото № 7

Фото № 8

Фото № 9

Фото № 10

Фото 11

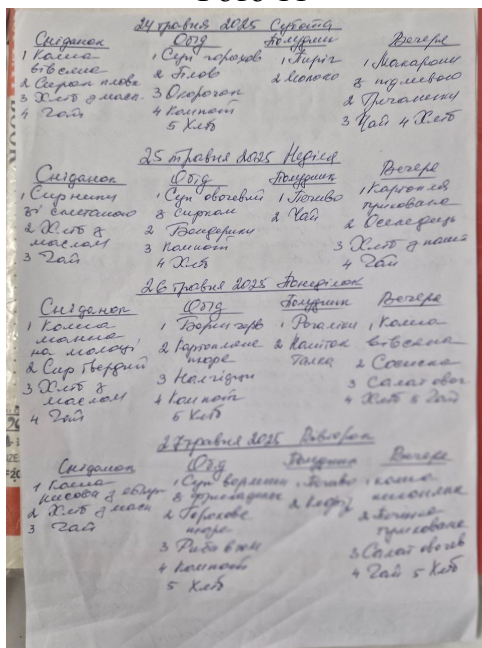

Фото №12

Фото № 13

Фото № 14

